

Hvad siger loven om jobbet?

Det lovmæssige grundlag for kvægseminørernes uddannelse og arbejde.

*Af forbenværende veterinærinspektør
J.B. Andersen*

Indledning.

Der findes selvfølgelig adskillige regler og lovmæssige bestemmelser af generel karakter, som indvirker på inseminørers uddannelse og arbejdsvilkår, f.eks. regler vedrørende arbejdsgiver-arbejdstager forhold og bestemmelser vedrørende de tekniske uddannelser. Denne redegørelse vil imidlertid kun omfatte de lovmæssige bestemmelser, som administreres af Veterinærdirektoratet, og som er fastsat på grundlag af husdyrsundhedsmæssige hensyn.

I de første 30 år efter indførelsen af kunstig sædooverføring i kvægavlen her i landet fandtes der ikke særlige lovmæssige bestemmelser for denne virksomhed. Udførelsen af kunstig sædooverføring var således i alle de første år kun underlagt de almindelige restriktioner, som krævedes i henhold

til lovgivningen om smitsomme husdyrsygdomme.

Med vedtagelsen af lov nr. 211 af 31. maj 1968 om kunstig sædooverføring på husdyr blev der imidlertid fastsat en række bestemmelser af principiel karakter for dette område, ligesom landbrugsministeren fik bemyndigelse til at fastsætte mere detaljerede bestemmelser og regler for kunstig sædooverføring. Loven bestemte i denne forbindelse, at kun autoriserede dyrlæger samt inseminører, med særlig tilladelse fra Veterinærdirektoratet, lovligt kunne udføre kunstig sædooverføring til andenmands dyr, og ministeren (Veterinærdirektoratet) pålagdes at fastsætte betingelserne for inseminørers opnåelse af en sådan tilladelse.

Medens der hurtigt efter lovens vedtagelse blev udarbejdet bestemmelser for undersøgelse af tyre, for driften af tyrestationer og for insemineringsarbejdets udførelse, skulle der gå næsten 10 år, inden der blev fastlagt tilsvarende regler for kvægseminøruddannelsen.

Landbrugsministeriets regulativ af 4. november 1977 for Kursus for Kvægseminører og for Autorisation af Tyrestationslaboranter.

Jeg røber vist ingen hemmeligheder ved at fortælle, at årsagen til den lange ventetid, efter min opfattelse, skal søges i en mangelfuld forståelse og kommunikation mellem den daværende ledelse i De danske Kvægavlsforeninger og Veterinærdirektoratet. Med en ny ledelse i Kvægavlsforeningerne og med min ansættelse i Veterinærdirektoratet fra 1. juni 1975 faldt det i min lod at forsøge at udarbejde et regelsæt for kvægseminøruddannelsen, som kunne accepteres af både erhverv og myndigheder.

Det fik stor betydning for løsningen af denne opgave, at jeg som led i min ansættelse ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) i perioden 1969-1975 bl.a. havde haft som opgave at iværksætte og forestå Kvægavlsforeningen Nordjydens overgang fra flydende til frosset sæd.

Det blev under dette arbejde hurtigt klart, at inseminering med dybfrosset sæd kræver en meget nøjagtigere deponering end ved inseminering med flydende sæd, ligesom en korrekt håndtering, herunder optøning, af den frosne sæd også er en forudsætning for at opnå tilfredsstillende befrugtningresultater. Brug af dyb-

frosset sæd stiller derfor større krav til inseminørens tekniske og praktiske færdigheder, og dette måtte selvfølgelig indgå i overvejelserne vedrørende udarbejdelsen af de lovmæssige bestemmelser for uddannelsen. Det meget inspirerende samarbejde, som jeg i den periode havde med kvægavlsforeningens inseminører, overbeviste mig i øvrigt også om værdien og nødvendigheden af en relevant og målrettet efteruddannelse.

På dette grundlag udarbejdede Veterinærdirektoratet et udkast til et regulativ for kurset, der skulle bestå af en indledende uddannelse, praktisk tjeneste og afsluttende uddannelse. Udkastet formaliserede også nedsættelsen af et kursusudvalg til at varetage de løbende forretninger i forbindelse med inseminøruddannelsen.

Efter adskillige møder og forhandlinger, hvor enkelte af de deltagende nok i begyndelsen tvivlede lidt på Veterinærdirektoratets reelle hensigter, nåede vi i 1977 frem til det regulativ, som i de følgende næsten 20 år har reguleret kvægseminøruddannelsen i Danmark. Der var i regulativet også visioner for en formaliseret uddannelse og autorisation af tyrestationslaboranter, men disse visioner er desværre aldrig kommet til udførelse.

Det første kursus efter regulativet blev afholdt dels på KVL, dels på Kvægtorvet i Randers og det i tilslutning hertil liggende kreaturslagteri. Da Veterinærdirektoratet havde spillet en afgørende rolle ved regulativets tilblivelse, og da der stadig fra enkelte

sider var manglende tiltro til kurssets værdi, blev undertegnede udlånt fra Veterinærdirektoratet for, sammen med De danske Kvægavlsforeningers chefinseminør Hans Bille, at forestå den praktiske del af kurset, som var henlagt til Randers. Jeg har mange gode minder fra dette kursus, hvoraf det mest markante kan henføres til følgende begivenhed.

Under kurset boede kursister og lærere på et hotel, hvor det lokale menighedsråd en aften havde tilsagt ansøgere til den ledige kordegnstilling til interviews. Det lykkedes Bille med sædvanlig sans for »practical jokes« at lokke mig ind i rummet, hvor samtalerne foregik. Jeg troede, det var repræsentanter for et firma, der solgte handsker og insemineringsudstyr, så det blev en lidt mærkelig ansættelses-samtale.

Den almindelige del gik såmænd meget godt, men da jeg under den tekniske del røbede, at jeg synger bedst med en lille fjer på, og da jeg i øvrigt samtidig fik øje på Billes grinnende ansigt halvgemt bag en avis, sluttede en glørværdig karriere som kordegn, endnu inden den var påbegyndt.

Kurserne blev hurtigt efter flyttet til Gråsten Landbrugsskole og Bylderup Bov kreaturslagteri med Hans Bille som den gennemgående figur, herunder alle praktiske kontakter til Veterinærdirektoratet, og med lektor, dyr-løge L.H. Hansen og lektor, dyr-løge Hans Philipsen som leder af hen-

holdsvis indledende og afsluttende kurser. Jeg tror, at ingen i dag kan modsige mig, når jeg hævder, at Danmark siden 1977 formentlig har haft verdens bedste kvæginseminør-uddannelse.

Nye retningslinier

Da Regulativet af 4. november 1977 blev udarbejdet, var det vanskeligt at forestille sig, at andre end De danske Kvægavlsforeninger kunne tænke sig at udbyde kurser for kvæginseminører i Danmark. Det var derfor naturligt, at Veterinærdirektoratet i medfør af regulativet nedsatte et kursusudvalg bestående af repræsentanter for Veterinærdirektoratet, De Samvirkende Danske Kvægavlsforeninger, De Samvirkende Danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger og Foreningen af Danske Inseminører.

Den internationale udvikling har imidlertid medført, at andre end Kvægavlsforeningerne kan tænkes at udbyde kurser for kvæginseminører. Veterinærdirektoratet har derfor været nødt til at udarbejde nye uddannelsesregler, som tager hensyn til dette forhold.

Etableringen af EU's frie indre marked, hvorefter der skal være fri udveksling af varer, penge og tjenesteydelser mellem medlemslandene, medfører endvidere nødvendigheden af, at uddannelserne - herunder også inseminører - skal harmoniseres for at muliggøre arbejdskraftens frie bevægelighed. En sådan harmonisering har fundet sted for dyr-løgeuddannelsen, men endnu ikke for

uddannelsen af inseminører. COPA/COGECA's Reproduktions Veterinær Gruppe (Rep. Vet. Gruppe) har imidlertid i samarbejde med AI/ET gruppen, der bl.a. beskæftiger sig med zootekniske spørgsmål i forbindelse med kunstig sædooverføring, udarbejdet et forslag til de minimumskrav, der bør stilles til inseminøruddannelsen i EU's medlemslande. Forslaget understreger, at der bør lægges særlig vægt på praktisk træning og undersøgelse af organer efter slagtning, og at undervisningen skal give kursisterne mulighed for at opnå følgende:

1. Et grundlæggende kendskab til kvægets anatomi og fysiologi.
2. En detaljeret viden om kønsorganernes anatomi og fysiologi, de køns-hormonale reguleringsmekanismer, befrugtningssproessen og fosterudvikling (drøgtighedsbestemmelse).
3. Viden om opsamling, præparation og korrekt behandling af sæd.
4. Viden om og træning i korrekt insemineringsteknik og drøgtighedsdiagnostik.
5. Viden om brunstsymptomer, brunstkontrol, synkroniseringsteknikker og betydningen af inseminering på det rigtige tidspunkt.
6. Viden om og forståelse for hygiejniske og smittebeskyttelsesmæssige principper i relation til insemineringsarbejdet samt kendskab til smitsomme sygdomme, som kan spredes i forbindelse med dette, herunder Zoonoser

(sygdomme der kan overføres fra dyr til mennesker og omvendt).

7. Viden om smitsomme kvægsygdommes kliniske symptomer, smittemåder og smitteveje samt viden om de sikkerhedsforanstaltninger, som en inseminør bør træffe i tilfælde af kontakt med en smittet eller mistænkt besætning.
8. Viden om arvelige sygdomme og indrapportering af disse.
9. Generelt kendskab til bioteknologier der anvendes i husdyrreproduktionen.
10. Viden om de lovmæssige bestemmelser vedrørende husdyrreproduktion, herunder regler for import af genetisk materiale fra kvæg og for mærkning og registrering af kvæg.
11. Viden om og træning i indrapporteringssystemer.
12. Viden om avlsprogrammer og deres anvendelse.
13. Kendskab til og træning i kommunikation og information (kundebehandling og kundeservice).
14. Viden om lovgivning om dyreværn.

Veterinærdirektoratet har den 17. maj 1996, ved udstedelsen af »Regler for uddannelse af kvægseminører«, fastlagt kravene til den fremtidige kursusvirksomhed, og det er en stor tilfredsstillelse for Rep. Vet. Gruppen, at

Veterinærdirektoratet har affattet reglerne på en sådan måde, at alle gruppens anbefalinger vedrørende de veterinære krav er opfyldt samtidig med, at der er skabt rammer for, at udbyderen af kurser kan opfylde de anbefalede zootekniske krav.

Afsluttende bemærkninger

L. H. Hansen, Hans Philipsen og Hans Bille (delvist) er afløst af yngre krøf-

ter, men det er min opfattelse, at uddannelsen stadig fungerer særdeles tilfredsstillende og helt i overensstemmelse med de intentioner, som lå til grund for de oprindelige regler i 1977. Med udstedelse af de nye regler i 1996 er der åbnet mulighed for, at Danmark stadig kan indtage en førende stilling på dette område.

21. februar 1997